

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: **Babylon armád 1, 2. Boje medzi Ipl'om a Hronom, zima 1944-1945.
Boje medzi Hronom a Váhom, február-apríl 1945.**

Autor: PhDr. Pavol Šteiner, PhD.

Oponent: Prof. PhDr. Egon Wiedermann, CSc.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky

V dvoch knižných vydaniach predstavuje autor minuciózne spracovanú problematiku bojov sovietskej 7. gardovej armády medzi Ipl'om a Váhom a Hronom a Váhom v rokoch 1944-1945. Napriek tomu, že téma zostávala dlhú dobu žiaľ len na okraji záujmu bádateľov, ktorí preferovali dominantné úseky vojnových dejín – SNP, či oslobodenie Bratislava a Prahy, sa na počiatku mohol opierať len o pomerne redukované povojnové československé a slovenské historiografické pramene. Túto značne zúženú publikačnú bázu o regionálnych bojových operáciách medzi Váhom, Hronom a Ipl'om preto musel habilitant výrazne vystužiť vlastným archívnym výskumom aj s využitím autentických metód určujúcich geograficko-chronologické pozadie skúmanej problematiky. Náročné na vedecké spracovanie týchto zdanlivo okrajových vojnových udalostí bolo pritom aj dekódovanie ideologických nánosov v povojnovej propagande, ktorá glorifikovala predovšetkým vybrané kapitoly. Rovnako neľahká sa javí aj koordinácia, či komparácia výsledkov bádania medzi slovenskou a maďarskou historickou obcou. Až do roku 1989 zaujímali obe skupiny národných historikov väčšmi izolované postoje. Prezentovali skôr vzájomne nekonzultované a nekoordinované pohľady na túto časť regionálnych dejín. Viditeľnou snahou PhDr. P. Šteiner, PhD. bolo však nielen merať anatómiu vedeckého prostredia podieľajúceho sa na predmetnom výskume, ale predovšetkým priniesť nezaujatý, plastický a komplexný dobový obraz frontových i civilných príbehov.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Z uvedených poznámok je zrejmé, že téma regionálnych vojenských operácií pred koncom 2. svetovej vojny v Považí, Pohroní a Poiplí je nanajvýš aktuálna. Pri jej spracovávaní autor čerpal poznatky z relevantných informačných zdrojov. Boli to predovšetkým publikované monografie ruských, nemeckých, poľských, maďarských a talianskych autorov, memoárové práce, autentické písomné dokumenty z archívov v Nemecku a tiež bojové denníky jednotiek Červenej armády, obsahujúce informácie,

zaznamenané krátko po bojových akciách a tiež internetové zdroje. Najmä tieto predstavujú významný informačný a faktografický potenciál pre ďalšie bádanie. Práve pri analýze týchto podkladov preukázal habilitant komparačné schopnosti a dispozície vedecky pracovať s najspoľahlivejšími zdrojmi informácií, ale i znalosť špecifickej vojenskej terminológie a zmysel pre detail (posun v časových údajoch, toponymá a pod.). Úroveň spracovania vo veľkej miere vyzdvihuje aj snaha autora o objektívnu interpretáciu, či podávanie faktov, ktoré boli v minulosti vo veľkej miere zlomkovito a jednostranne publikované.

3. Prínos a úroveň

Na viac ako 300 stranách sa do najmenších podrobností autor monografie venuje celkovej situácii na fronte od konca roku 1944, štruktúre sovietskych, maďarských a nemeckých jednotiek, strategickým lokálnym operáciám (Šahy, Levice, operácia Konrád, trojkráľová ofenzíva a operácia Südwind). Analyzuje plánovanie a prípravu operácií, priebeh vzájomných protiútokov a prezentuje výsledky bojov na prelome posledných rokov vojny. V samostatnej kapitole rozoberá bratislavsko-brniansku operáciu Červenej armády, viedenskú operáciu a postavenie jednotiek Osi v obrane medzi Hronom a Váhom vo februári a apríli roku 1945. Povedľa odborného a vedeckého zmapovania bojovej histórie sú nepochybne prínosné aj state o reáliách, či akciách, ako svedectvá spájajúce prítomnosť s minulosťou (pamätníky, bojiská, múzejné expozície, reenachment), na ktoré aj ako muzeológ kládol osobitný dôraz. Primeranú pozornosť venoval autor v práci aj celému sumáru predovšetkým mapových dokumentov, ale i rôznym (rozdielnym) spoločenským reflexiám na skúmané udalosti pred a po roku 1989. Napokon, v primeranej miere je v monografii akcentovaný aj iný, azda v publikáciách podobného zamerania menej frekventovaný pohľad do dobovej sociálnej sféry, týkajúci sa najmä dopadu katastrofického vojnového konfliktu na civilné obyvateľstvo. Habilitačná práca je prínosná, podnetná a v oblasti regionálneho (nielen) bádania posúva úroveň poznania nepochybne ďalej.

4. Posúdenie formálnej stránky práce

Keďže dvojdielna monografia prešla vydavateľstvom, je aj náležite odborne editovaná a redigovaná a (a priori) aj pozitívne oponovaná. Štruktúra habilitačnej práce je prehľadná, logická a jej obsah je v súlade s názvom. PhDr. Šteiner upustil od rigidnej textúry uplatňovanej v bežnej historickej praxi. Prezentoval sa skôr uvoľneným autorským štýlom charakteristickým pre literatúru faktu, zachovávajúc však formu a štruktúru vedeckého diela, čím sa publikácia stáva univerzálnou, prijateľnou pre podstatne širšie čitateľské, resp. bádateľské zázemie.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu docent

Habilitačnú prácu PhDr. Pavla Šteinerja, PhD. hodnotím ako užitočnú a prínosnú. S plnou zodpovednosťou ju odporúčam prijať na habilitačné konanie a po jej úspešnej obhajobe navrhujem udeliť menovanému vedecko-pedagogický titul docent v študijnom odbore 2.1.7. história.

Topoľčany, 4. 8. 2019

Prof. PhDr. Egon Wiedermann, CSc.